

DOŚWIADCZONY (302) *part praet pass pf*

doświadczony (170), **doświadczon** (20), doświadczony *a.* doświadczon (112); doświadczony *BielŻyw* (2), *WróbŻołt* (2), *SeklWyzn*, *KromRozm I*, *LubPs*, *GroicPorz*, *KrowObr*, *BibRadz* (3), *KwiatKsiąż*, *Mącz* (12), *SienLek* (9), *RejAp*, *BielSat*, *HistRzym* (2), *RejPos*, *BiałKat*, *BielSpr* (2), *KochMon* (3), *WujJud*, *WujJudConf* (2), *RejPosWstaw*, *BudBib*, *StryjWjaz*, *CzechRozm*, *PaprPan*, *ModrzBaz* (2), *KochPs*, *SkarŻyw* (4), *NiemObr*, *KochFr*, *KlonŻal*, *ReszPrz*, *PudłFr*, *Calep* (6), *GostGosp*, *GostGospSieb*, *OrzJan* (2), *WyprPleb*, *LatHar* (2), *WujNT* (13), *KmitaSpit* (2), *SkarKazSej*, *KlonFlis* (2); doświadczon *ListRzeż* (2), *OpecŻyw*, *MetrKor*, *HistJóz*, *TarDuch*, *Strum*, *SkarJedn*; doświadczony : doświadczon *FalZioł* (54 : 5), *GliczKsiąż* (2 : 1), *Leop* (3 : 1), *BielKron* (11 : 1), *BudNT* (1 : 1), *SarnStat* (2 : 1), *PaxLiz* (1 : 2).

doświadczony (278), **doświadczony** (15), **doświadczony** (9); doświadczony *OpecŻyw*, *BartBydż*, *TarDuch* (3), *BielŻyw* (3), *WróbŻołt* (3), *RejPs*, *SeklWyzn*, *RejKup*, *GroicPorz*, *KrowObr* (2), *Leop* (4), *KwiatKsiąż* (4), *Mącz* (13), *SienLek* (10), *BielSat*, *GórnDworz*, *HistRzym* (2), *RejPos*, *BiałKat* (2), *BielSpr* (4), *KochMon* (3), *WujJud* (2), *BudBib*, *Strum*, *BiałKaz*, *BudNT* (3), *StryjWjaz*, *CzechRozm* (3), *ModrzBaz* (6), *SkarJedn*, *KochPs*, *SkarŻyw* (4), *StryjKron* (3), *CzechEp* (2), *NiemObr*, *KochFr*, *KlonŻal*, *ReszPrz*, *PudłFr*, *GostGosp*, *GostGospSieb*, *OrzJan* (2), *WyprPleb*, *LatHar* (2), *WujNT* (19), *SarnStat* (4), *KmitaSpit* (3), *SkarKaz*, *PaxLiz* (3), *SkarKazSej* (2), *KlonFlis* (2), doświadczony *MetrKor*, *HistJóz* (2), *KromRozm I*, *KromRozm II*, *GliczKsiąż* (3), *LubPs*, *RejPosWstaw*, *PaprPan*, *SzarzRyt*; doświadczony *ListRzeż* (2), *BielŻywGlab*; doświadczony : doświadczony *FalZioł* (119 : 1), *BielKron* (19 : 1), *RejAp* (1 : 1); doświadczony: doświadczony *WujJudConf* (1 : 1), *Calep* (2 : 5).

-dcz- (267), -dsz- (10), -tcz- (12), -tsz- (4), -tc- (1), -cz- (8).

o jasne; -a- (94), -a- (55); -a- *OpecŻyw*, *KromRozm I*, *LubPs*, *Leop* (4), *BibRadz* (4), *RejAp* (2), *BielSat*, *GórnDworz*, *RejPos*, *BielSpr* (4), *RejPosWstaw*, *BiałKaz*, *StryjWjaz*, *PaprPan*, *ModrzBaz* (6), *StryjKron* (3), *NiemObr*, *KlonŻal*, *PudłFr*, *OrzJan* (2), *WujNT* (19), *SarnStat* (4), *SkarKaz*, *PaxLiz* (3), *SkarKazSej* (2), *KlonFlis* (2), *SzarzRyt*; -a- *KromRozm II*, *GroicPorz*, *KrowObr* (2), *SienLek* (10), *WujJud*, *WujJudConf* (2), *BudBib*, *Strum*, *BudNT* (3), *SkarJedn*, *KochPs*, *SkarŻyw* (4), *KochFr*, *ReszPrz*, *GostGosp* (2), *WyprPleb*, *LatHar* (2), *KmitaSpit* (3); -a- : -a- *GliczKsiąż* (2 : 1), *BielKron* (5 : 11), *Mącz* (12 : 1), *HistRzym* (1 : 1), *BiałKat* (1 : 1), *CzechRozm* (1 : 2), *CzechEp* (1 : 1); w formie złożonej -ó- (1), -o- (2); -ó- *Strum*; -o- *OpecŻyw*, *SarnStat*; w formie złożonej -o- (27), -ó- (1); -o- *SienLek* (9), *KochFr*, *PudłFr*, *OrzJan* (2), *WyprPleb*, *SarnStat* (2); -o- : -ó- *Mącz* (11 : 1).

comp i sup (1 + 2) (n(a))doświadcz(e)ńszy.

sg m N doświadczony (45), doświadczon (6); -ony (11), -óny (1), -(o)ny (35); -ony *PudłFr*, *WyprPleb*, -ony : -óny *Mącz* (9 : 1); -on (2), -(o)n (4); -on *OpecŻyw*, *SarnStat*; ~ (*attrib*) doświadczony (31); ~ (*praed*) doświadczony (14), doświadczon (6); -ony *FalZioł* (2), *WróbŻołt*, *BielKron* (2), *SkarŻyw*, *KlonŻal*, *WyprPleb*, *LatHar*, *WujNT* (4), *PaxLiz*; -on *ListRzeż* (2), *OpecŻyw*, *TarDuch*, *Leop*, *SarnStat*. ♦ *G* doświadczon(e)go, n(a)doświadcz(e)ńsz(e)go (8). ♦ *A* doświadczon(e)go (6), doświadczony (2). ♦ *I* doświadczonym (5). ♦ *f N* doświadczona (18), doświadczona (7), doświadczon(a), n(a)doświadcz(e)ńsz(a) (61); ~ (*attrib*) -a (4); ~ (*praed*) -a (14),

-a (7); -å *Mącz, RejAp, CzechRozm, GostGosp, OrzJan* (2), *LatHar, WujNT* (3), *SarnStat* (2); -a *BielKron, BudNT, Strum, SkarJedn, PaxLiz* (2); -å: -a *GliczKsiąż* (2 : 1). ♦ *G* doświadczon(e)j (8). ♦ *D* doświadczon(e)j (1). ♦ *A* doświadczoną (5). ♦ *n N* doświadczone (30), doświadczo (7); -é (1), -(e) (29); ~ (*attrib*) -é (13); ~ (*praed*) -é (17), -o (7); -é *LubPs, KrowObr, SienLek* (4); -o *MetrKor, HistJóz*; -é : -o *FalZioł* (11 : 5). ♦ *G* doświadczon(e)go (4). ♦ *A* doświadczon(e) (6). ♦ *I* doświadczo (1). ♦ *pl N m pers* doświadczeni (29), doświadczo (e) (1) *BielŻyw*; -e- (1), -(e)- (29). *subst* doświadczo (e) (21). ♦ *G* doświadczo (e) (8). ♦ *D* doświadczo (e) (2). ♦ *A m pers* doświadczo (e) (8). *subst* doświadczo (e) (4). ♦ *I m* doświadczo (e) (3), doświadczo (e) (2); -ymi (2), -(e) (2); -ymi *KrowObr, CzechRozm, WujNT*, -(e) (2) *SienLek, BudNT*. *f* doświadczo (e) (1). ♦ *L* doświadczo (e) (3).

Sł stp s.v. doświadczyć, Cn notuje, Linde XVII(XVIII) – XVIII w.

A. We właściwym znaczeniu imiesłowu biernego (253) :

1. *Poddany próbie, wystawiony na pokusy; wypróbowany; zbadany; potwierdzony; perspectus, probatus Mącz, Calep, Cn; cognitus, expertus, spectatus Mącz, Cn; compertus, exploratus Calep, Cn; expertus Cn* (220) : Blogosławiony który cirpi pokusy bo gdy doświadczo będzie/ wezmie koronę żywota *OpecŻyw* 188; *TarDuch* D5v; *BielŻyw* 119; *RejKup* n7; Potrzebą yeft aby były kácerstwá/ iżeby fye okazáli którzy fą doświadczeni między wámi. *KromRozm I* L2; przeto biy fie w lędźwi/ iż [miecz] doświadczo [probatus] ieft *Leop Ezech* 21/13, *B2, *Is* 28/16; *BibRadz Apoc* 2/10; *BielKron* 455; *Periclitandae vires ingenij*, Ma być probowana/ kosztowana/ doświadczo krzepkość dościpu czyiego. *Mącz* 291d, 306b [2 r.], 323c, 405a; *WujJudConf* 227v; *BudNT* 1.Cor 11/17[19], 2.Cor 13/7; *BudBib Dan* 12/10; á ktemu przykładów ludzi doświadczo cnoty [probatorum hominum] [...] náśládowná *ModrzBaz* 15, 74v; *SkarŻyw* 212, [282]; *KochFr* 110; *ReszPrz* 27; *Exploratus* – Pewni. doświadczo. *Calep* 394b, 226b, 351a; *OrzJan* 35; *WyprPl* B4; *LatHar* 591; *WujNT* 1.Cor 11/19, 2.Cor 10/18, 13/7, 1.Tim 3/10, *Iac* 1/12; Cum quis ob citationem amiffam fe excipit: nescio an iuramento teneatur comprobare [...] Ale w fądzích doświadczo rzecz pewna że niedopuszczáá iurámentu. *SarnStat* 1284; *SkarKaz* 43a.

doświadczo od czego (1): Owa wy chcecie być fędziámi nie fprawiedliwymi onych świętych Oycow/ którzy od wzyftkiego światá przez ták wiele wiekow/ dobrze doświadczeni/ przyięci/ vchwaleni/ żadnemu nigdy naprzod nie dádzą. *WujJud* 34v.

doświadczo przez co (1): Pámietáycie ná ony/ którzy żyli przed wámi: którzy przez świadectwo wiáry rozmaície doświadczeni fą *BiałKat* 151v.

doświadczo czym (6): *Strum* A2; kto świadectwem wiáry nie ieft doświadczo (e) / ten zwycięfcą światá y iego pokus/ być nie może. *BiałKaz* F2v; *CzechRozm* 189; *OrzJan* 65; *WujNT* 2.Cor 8/2, *Hebr* 11/39.

doświadczo w czym (10), *w kim* (2): *BielKron* 261; *BielSpr* 45v; *PapRpan* C3; wieleby też [król] ludziom w cnoćie á wierności doświadczo (e) [probate fidei] poruczył. *ModrzBaz* 20v, 3v, 51v; *SkarŻyw* 511; *PaxLiz* ktv; *KlonFlis* B4v. Cf *doświadczo w czym od kogo*, »doświadczo w Chrystusie«.

doświadczony w czym od kogo (1): náležli Lukrecyą między robotnicými robiąc/ á tak od nich byłá doświadczoná w záchowaniu cnoty. *BielKron* 104.

Ze zdaniem dopełnieniowym (2): *SeklWyzn* Cv; A ponieważ nie cudými Ewánielia/ iefli ieft prawdziwa ábo nie doświadczona ma być *CzechRozm* 189.

Ze zdaniem podmiotowym (1): a wy będzýecy w więzýenyu aż to będzýe dośwyatffono coścýe powiedali iefli prawda albo fałsz *HistJóz* C2v.

W porównaniu (1): Kiedy ich Pan doświadtza/ y w ogniu poloruie/ iáko bywa doświadtzone y polorowane frebro w kominie? *KrowObr* 238.

Fraza: »tekst jest doświadczony« (1): Pierwfsza/ iż ten text pofpolity Lácińfski ieft dobrze doświadczony *WujNT* 9.

Wyrażenia: »doświadczony w Chrystusie« (2): *KrowObr* 5; Pozdrowcie Apellę doświadczonego w Chriřtuřie [*probum in Christo*]. *WujNT Rom* 16/10.

»doświadczony egzemplarz, pismo« = *o stwierdzonej wiarogodności* (1 : 1): Probare exemplis, vivyescz przicladi pisma dosvyatczonego *BartBydg* 123b; iáko w doświadczonych exemplarzách greckich czytamy *CzechRozm* 63v.

»mąż doświadczonej wiary« (1): tego Alexandrá fynem Kieyřtutowym mężem doświadczoney y fczczerey wiary być fwiadczy. *StryjKron* 447.

»doświadczony przyjaciel« (2): Tak nam fłufze doświadczone przyciacíoły miłować, iako ie miłuiąc doświadczáć. *BielŻyw* 107, 15.

Szeregi: »dobry i doświadczony« (1): Zależy na młodziencza wfzelkiego, aby fie řtarřzych zawřze wftydał, á wybierał fobie znich czoby byli nalepfzego y teř nadofwiaczeńfszego żywotha ktorychby fie radą [...] podpierał *BielŻywGlab nlb* 14.

»(poznany, przejřrzany) doznany, doświadczony (i potwirdzony)« (4): vřtawi/ y Decrety/ iefli fą od boga/ albo od lvdzi vřtawione/ (iefli prawdziwe/ potrzebne/ albo nie) maią być doznane/ doświadczone/ y potwirdzone *SeklWyzn* Cv; *Mącz* 251a, 406a; *Calep* 850b.

»pilny i doświadczony« (1): przethoř przyłaczywfzy ku fobie iedennacicie zwolennikow Páńfskich/ iáko pilne y dobrze doświadfzone kazánia przyřfzłego řwego řwiádki/ [...] vcřzynił rzecz do ludu onego *RejPosWstaw* [143³].

»poznany, (i) doświadczony« (2): A K. A. fię boi/ iż fkoroby ich táiemnice poznáne/ y doświadczone były/ áby w wzgárdę nie przyřfzły *NiemObr* 88; *Calep* 791a.

»przeřzeřzony i doświadczony« (1): Y niedopuřczámý nikogo do vřzywánia tey řpołeczności/ ář pierwey od Pářterzá [...] będař przeřřtrzeřeni y doświadczeni. *WujJudConf* 223v.

»przeřrzany i doświadczony« (1): Iefth theř ten wykład przeřrzany y doświadczony przez doctory piřma řwiętego *WróbŻořt* A5.

»stary i doświadczony« (1): iż nie ieft rzecz wiernym przyřfyoyna wařyc fie popráwiáć piřmá ř. gdzie w nim omyłki/ exemplarzámý řtarřzymý y doświadczeńfszymý ná oko pokázáć nie mogą. *CzechRozm* 137v.

»doświadczony i szczery« (1): *StryjKron* 447. Cf »mąż doświadczonej wiary«.

»wyćwiczony i doświadczony« (1): którego [*hetmana*] wielka dzielność rozmaitemi sposobami wojen jest dobrze wyćwiczona i doświadczona? *OrzJan* 65.

»zwyczajny i doświadczony« (1): Aczem tedy Łacińskiego tekstu polskiego/ iako pewniejszego i w kościele dawną zwyczajnego i doświadczonego/ w tym przekładaniu wżędy naśladował *WujNT* 16.

W przen (6) :

W połączeniach szeregowych (2): Iż oto ja kładę w Syonie/ to jest/ w kościele swoim/ kamień swój węgielny/ doświadczony/ wybrany/ a bardzo kosztowny [*lapidem probatum, angularem, pretorium, in fundamento fundatum Vulg Is 28/16*] *RejPos* 301; [*Pismo św. zowie Syna Bożego*] Kamieniem doświadczonym/ drogim/ fundamentowym/ opoziastym dwie ściany *BiałKat* a4.

Wyrażenia: »ogniem (w ogniu, przez ogień) doświadczony« (4): *LubPs* Ev; Aby doświadczenie wiary walczy daleko droższe niż doświadczenie złota które ginie/ a wżdy przez ogień bywa doświadczone [*auro quod per ignem probatur Vulg*] *BibRadz* 1.*Petri* 1/7; *RejAp* 44; Rádząc abyś sobie kupił u mnie złota w ogniu doświadczonego [*aurum ignitum probatum*]/ żebyś się zubożył *WujNT Apoc* 3/18.

»doświadczony w piecu utrapienia« (1): Abowiem złoto ogniem bywa probowane/ a ludzie wdzięczni bywają doświadczeni w piecu utrapienia [*receptibiles in camino humilitatis*]. *BibRadz Eccli* 2/5.

»doświadczony srebrem« (1): tako iż też często ony odrzucają którzy doświadczeni srebrem [*probati sunt argente*]. To jest którzy w świętym piśmie nauczeni są. *WróbŻółt* 67/31.

a. *Wypróbowany, wypraktykowany, sprawdzony pod względem skuteczności; niezawodny, skuteczny, pewny* (134) : Lnem kadzienie, jest doświadczony pomocy [jest bardzo pomocna *SienHerb* 354a] *FalZioł* V 77v; A są dwie miłości Bádęńskie [...] w obu ciepłocie doświadczone/ tak iż je zowią Ray ziemski. *BielKron* 283; Nauka doświadczona/ iako konia ku zawodowi w prawić. *SienLek* 188v, 60, 107.

doświadczony od kogo (2): Nauka lekarstw konińskich/ dobrze doświadczona od roztropanych Mąsttalarzów *SienLek* 164. *Cf doświadczony na co od kogo*.

doświadczony (na)przeciw czemu (10): ta żyła którą zowią główną jest doświadczona naprzeciw pełności głównej boleści i rozdymaniu jej. *FalZioł* V 58v, V 60v, 74, 76, 78, 88 (10).

doświadczony na co (26): Na rany jesth [żywica] doświadczony pomocy *FalZioł* III 28d, kt, I 106d, II 19b, III 14b, V 77 (24); *SienLek* 85, 85 marg. *Cf doświadczony na co od kogo*.

doświadczony na co od kogo (1): Drugie lekarstwo na Podogrę: doświadczone od Książęta [!] Saxoń. *FalZioł* V 94.

doświadczony w czym (3): Szalwijowa woda [...] jest bardzo doświadczona w niemocach głowy *FalZioł* II 12b, III 29c, V 83.

Ze zdaniem podmiotowym [iż (5), że (1)] (6): A jest doświadczono: iż gdy będzie na fziży powieszon, pomaga naprzeciw niemocy świętego walantego *FalZioł* IV 50b, IV 58d, V 78, 85v; Więcej niż doświadczona rzecz jest/ że między wżemi księgami/ których teraz zbior powięzchny używa/

zadnych niemálz tak ípráwionych żeby iych álbo tráfunek/ albo czyia chęć/ iáką omyłką nie potrząfnełá. *BudNT* b3v; *SkarJedn* 148.

W charakterystycznych połączeniach: doświadczony bardzo (7), *często(kroć)* (23), *dobrze* (6), *wielekroć, wiele razow* (4).

Fraza: »to, co (jest) (rzecz) doświadczono, (-e, -a)« (14 : 4): á to ieft rzecz doświadczona nałzych czałow *FalZioł* I 25d; Czo od wiele ludzi doświadczono ieft wiele kroć. *FalZioł* II 19a, I 27d, 147d, III 10c, IV 53d, V 98 (16); tedy zledá pía mu ciepłey krwi dáy pić nieukázuiąc co ieft/ to téz ieft bárzo doświadczone. *SienLek* 152v, 85.

Zwrot: »mieć moc doświadczoną« (2): [*Wódka kosaćcowego korzenia*] ma téz mocz doświadczoną wyciągać kholdi z rany połamane *FalZioł* II 6d, V 72v.

Wyrażenia: »lekarstwo doświadczone« [*w tym: doświadczony od kogo* (2), *naprzeciwko czego* (2), *k(u) czemu* (2), *(na)przeciw czemu* (8), *przez kogo* (1), *na co* (13), *w czym* (1)] [*szyk* 27 : 17] (44): O Lekarstwach doświadczonych na wiele niemoczy. *FalZioł kt*; Przy tym fie poczyna Tractat/ tho ieft nauka rozmagithych lekarstw doświadczonych *FalZioł* V 72, I 106d, II 19b, V 61, 107v, 117 (43); *Mqcz* 431a.

»maść doświadczona« [*w tym: na co* (5)] [*szyk* 6 : 1] (7): Maść druga na świerzb doświadczona. *FalZioł* V 110v, 28v, 75, 85v, 97v, 114, 116v.

»olejek doświadczony [na co]« (2): Téż oleiek w aptekach czynią z iądrek brzořkiniowych/ ktori ieft doświadczony na bołenie wřzu *FalZioł* I 110c, III 14b.

»plastr wiele razow doświadczony« (2): Plařtr barzo dobri/ wiele razow doświadczony *FalZioł* V 104v, V 28.

»proch doświadczony« (4): *FalZioł* V 111, 111v; Proch doświadczony. *SienLek* 58v *marg*, 58v.

»rzecz doświadczona« [*szyk* 48 : 2] (50): á to ma łtaiemney włořności prirodzoney częřto kroć ieft rzecz w takiey niemoczy doświadczona. *FalZioł* III 29c; łtarłřzy ty wřzytki rzeczy na miałki proch/ zmieřzay z tym oleykiem/ [...] á thak będziefz miał mać miękką/ ktorą maży mieřtce gdzie ieft macicza/ ieft rzecz nadoświadczęńřza ku richłemu poczęciu. *FalZioł* V 86v, I 9b, 28b, V 78, 85v (44); Nákařzel rzecz doświadczona. *SienLek* 85 *marg*, 85; *BudNT* b3v; *SkarJedn* 148.

peryfr. »doświadczona sadzawka« = *Betesda w Jerozolimie słynna z włáściwości leczniczych* (1): Iezu ienřes paraliřem zabitemu vdořwiatczoney řadzawki vzdrowionemu łoże wziąć y chodzić kazał. *TarDuch* B3.

»wodka doświadczona« [*w tym: doświadczony ku czemu* (1), *na co* (1), *w czym* (1)] (3): Wodka doświadczona na oczy ktore łą oparzyřte *FalZioł* II 19a, II 6c, V 77.

Szeregi: »dobry a (i) doświadczony« (5): Proch barzo dobri a doświadczony: gdy kto ranion będzie řmiertelnie. *FalZioł* V 111, V 28v, 61, 88v, 111v.

»osobny a doświadczony« (1): Potym gorczyřzą [...] mařz go częřtho, [...] / abowiem ofobney ieft a doświadczoney pomoczy na paraliř. *FalZioł* V 77.

»pewny a doświadczony« (2): To ieft lekarřstwo pewne á doświadczone. *FalZioł* V 107v; praesentissimum remedium sangvis de aure emissus, Bárzo pewne á yákoby doświadczone lekarřstwo. *Mqcz* 431a.

»znamienity i doświadczony« (1): a Potym [...] iżby się zapotził/ ieft to rzecz znamienita y doświadczona [známienita y doświadczoną *SienHerb* 7a] wiele razow. *FalZioł* I 4c.

2. *Prawdopodobnie: Przeżyty* (1) : WSzeláka rzecz iáwnieyfza doświadczoną bywa/ Kiedy więc kto ie y owo fkućecznie záżywa. *PaxLiz* B2v.

3. *Udowodniony, potwierdzony, stwierdzony przez doświadczenie; poznany; pewny* (25) : *HistJóz* A4v; V iego theż grobu [św. Kazimierza] mienia być znaki y cudá doświadczone częfto. *BielKron* 396v; *WujNT* 365, 712.

doświadczony komu (3): *SarnStat* 110 [*idem*] 985; Nie będę názwan lekkim od żadnego/ Bym fławił piękność w tobie doświadczoney Koźdemu cnoty. *SzarzRyt* A2v.

Ze zdaniem podmiotowym (5): *LatHar* 647; Wfzákże to ieft pewna/ y zá przodkow náfzych rzecz doświadczona; iż się vbodzy ná ten čás nalepiey mieli/ kiedy więc y ná potrzeby kościelne obracano *WujNT* 114, 10; *SarnStat* 110 [*idem*] 985.

Frazai »co, to jest (rzecz) doświadczona« (3 : 3): Y co wyęcey/ łami im nye wftydáyá się zwodzić álbo byáłych głow nábywác y yednáć/ co yefth rzecz doświadczoney *GliczKsiqz* E3, C8, D4; *RejAp* 109; bo tym vkarmi wołu iáko kralzoná śieczką/ y fkupeinyfzy woł kupcowi. to doświadczona. *GostGosp* 48; *WujNT* 114.

Wyrażenie: »rzecz doświadczona« [szyk 6 : 1] (7): Wfiele kroc ieft rzecz doświadczona náfz miły panie: iakoś ty ieft prętki ku wyfluchaniu kazdemu *RejPos* 128; *LatHar* 647; *WujNT* 10; GDyż wfzytkim rzecz ieft doświadczona [cum compertum ab omnibus habeatur *JanStat* 741] iż moc fkuptiona y ziednoczona zwykłą bydź záwždy mocnieyfza *SarnStat* 110 [*idem*] 985. Cf *Szereg*.

Szereg: »(isty), pewien i doświadczony« (2): A to ieft rzecz ifta á pewna y iáwnie doświadczona. *RejAp* 109; *WujNT* 114.

a. *praw. Udowodniony; przekonany prawem; rozpoznany; uprawniony; przyłapany, przychwycony na jakimś uczynku* (9) : a yefliby ktho na thmi [!] gwalczie był zabith atho bylo dwyemya szwiathki godnime vyari doświadczone [...] thedi za yego głowá nycz nyema bicz placzono. *MetrKor* 1525/821; Facinus manifesto compertum atque deprehensum, iáwnie doświadczony zły vcinek. *Mqcz* 279a.

doświadczony w czym (4): Jesliby theffz ktori thowariffz ieden s drugim o pieniądze grał ilie kroc wthem doświadczon bendzie. przewiny Starffim do Cechu sfieżz groffy. *ListRzeż* w. 40, w. 30; *GroicPorz* ii4v; *CzechEp* 72.

cum inf (1): [ustawiamy] Iż ktorybykolwiek na potym był doświadczon [*deinceps compertus fuerit*] nád to zákazánié náfzé przeiędźdźać z kupiámi [...] zá gránice królestwá náfzego: y ná gárdle/ [...] ma bydź karan. *SarnStat* 1237.

Szereg: »doświadczony, naleziony, (pojmany)« [szyk 1 : 1] (2): *TarDuch* C3v; Depraehensus, Záftány/ nádefzły też doświadczony/ náleziony/ poymány ná yákim vcinku. *Mqcz* 318b.

4. *Uznany za godnego, zaaprobowany, wybrany; pochwalony; mający uznanie, godny pochwały, chwalebny; przyjemny, miły (komuś)* (7) : Abowiem nápominánie náffe nie (było) z obfędliwofci/ [...] áni ná zdrádie: ále tak iákořmy doświadczeni od Bogá [*sed sicut probati sumus a Deo*]/ áby nam byłá wierzoná Ewángelia *Leop* 1.*Thess* 2/4 [*idem*] *WujNT* 1.*Thess* 2/4.

doświadczony komu (4): *BibRadz* 2.Tim 2/15; *CzechEp* 258; Bo kto w tym służy Chrystusowi/ przyjemny jest Bogu/ a ludziom doświadczony [*et probatus est hominibus*]. *WujNT Rom* 14/18, 2.Tim 2/15.

Szeregi: »miły i doświadczony« (1): Abowiem zayrzał lwemu onemu przodkowi/ który będąc słaćtecznym/ Bogu oycu jest miłym y doświadczonym. *CzechEp* 258.

»doświadczony i zalecony« (1): Abo iakoby nauka Luterka była tak doświadczona y zalecona w piśmie przez Proroki/ przez Chrystusa y Apostoły [...] iako święta nauka Pana Chrystusowa w kościele Kátholickim. *WujNT* 309.

B. W innych funkcjach (49) :

1. *W funkcji przymiotnika: mający duże doświadczenie, znajomość życia, praktykę życiową; bywały; wytrawny; experiens* *Mącz, Calep* (48) : *Mącz* 279a; *Experiens*, nomen ex participio, *Expertus*, *peritus* – *Doswiaczony*, *biwały. Calep* 393a.

Wyrażenie: »mąż, człowiek doświadczony« [szyk 3:2] (4:1): Anawięcey śnać dośłapić tego będą moc/ yeliże nietak na swą osobę/ yako na ynnie doświatczonego człowieka obyczaye iako w żywe wierciadło patrzeć będą. *KwiatKsiąż* B4, B4v; *Znacie* w. m. wśzyscy iednego czyłtego żołnierza/ y męża doświadczonego/ który śie tak bārzo iął świętego piśmá/ iż nie naprzod żadnemu Doktorowi dąć niechce *GórńDworz* N4v; *KochMon* 25; *SkarŻyw* 454.

Szeregi: »prawdziwy i przykładny, doświadczony« (1): rādne ludzi śobie obieray/ prawdziwe y przykładne doświadczone *BielKron* 258.

»stary, doświadczony« (1): *IN*nocencyus śiodmy rodem s *Sulmonu*/ był *Papieżem* dwie lecie/ śtary/ doświadczonego/ ále okrutny *BielKron* 187v.

a. *Mający doświadczenie, wiedzę, wprawę, umiejętność w jakiejś określonej dziedzinie; biegły, wykształcony; utalentowany w jakimś kierunku; probatus* *Mącz, Cn; spectatus Cn* (39) : *Probatus* et *spectatus*, *Spectatus medicus*, Doświadczonego lekarz. *Mącz* 405a; *HistRzym* 64; *BielSpr* 26v; *KmitaSpit* B2 [2 r.]; *KochMon* 24; Sam tylko *Kochánowśki Skłádacz doświadczony/ Mógł piórem wymálować dośłatecznie ony. PudłFr* 42; *GostGospSieb* +2; *KlonFlis* F2v.

doświadczony w czym (17): *WróbŻółtGlab* A2; áby *Biłkupi* y inni przełózeni/ byli iáwnie wśłáwiani coby byli wieku śłatego/ w obyczáiech y w náuce doświadczeni *BielKron* 228v, 28v, 83, 151, 298, 341; *KwiatKsiąż* C3; *HistRzym* 95; *StryjWjaz* A3v; *ModrzBaz* 91 v; Z tego potym y z iego śyná *Xiążęciá Dániá* [...] w *Rycerśkich śprawach doświadczonego/ Xiążętá Zbáráskie* [...] śą rozmnożone. *StryjKron* 497, 265; *KlonŻal* D3; *PaxLiz* Cv; *SkarKazSej* 699b. *Cf* »w radzie doświadczony«.

Wyrażenia: »mąż, człowiek, ludzie doświadczony(-eni); doświadczonego rozumu« [szyk 11 : 2] (11 : 1 : 1; 11 : 2): gđzye y wyśokyego á dośwyadśłonego rozumu/ [...] ludzye omylili śye ná wykłádzye piśmá. *KrowObr II* p4v; *CE*śarz *Alexánder* mąż doświadczony/ tak w rzeczach *Rycerśkich* iáko w náukach. *BielKron* 151, 28v, 72, 83, 123v, 298, 341; *Mącz* 279a; *BielSpr* 52; *Synowie Efráimowi/ męże doświadczeni/* [...] W potrzebie tył podáli *KochPs* 115; *StryjKron* 265; Tám mężowie zginęli wśzyłtko doświadczeni. *KmitaSpit* C2v.

»w radzie doświadczony« (1): *krol Agamemnon* [...] Powstał, a z nim *Ulisses* w radzie doświadczony *KochMon* 28.

»rycerz, rycerstwo doświadczony(-e)« [szyk 2 : 1] (2 : 1): *BielKron* 244v; Pilecki [...] przy Dworze będąc/ z doświadczonemi fye Rycerzmi potykał *SienLek* 34; *BielSpr* 35v.

Szeregi: »biegły a doświadczony« (2): *KwiatKsiąż* C3; nád kthorym woylkiem [...] vcżynili Hetmaná Ekiulza/ mężá w Rycerfkich rzeczách biegłego á doświadczonego *BielKron* 298.

»bywały i doświadczony« (1): Triarii – Zołnierze biwali y doświatczeni, ktorzi wtrzeczei rocie będąc, przednieifzich meznie nałtepiwłzi bronieli. Dicebantur milites veterani, spectatae virtutis, qui tertio loco praelium inibant *Calep* 1082b.

»pewny i doświadczony« (1): iż iáko to na Rzeczypospolitey należy/ áby w káżdym rzemieśle rzemieśnicy byli pewni y doświadczeni [certos et probatos esse] *ModrzBaz* 91v.

»doświadczony i sławny« (1): On Ołtáfiey Dáłzkowic/ Pretfic/ [...] To byli doświadczeni y sławni kozacy. *BielSat* Hv.

»uczony i doświadczony« (1): Ná to obierano ludźie w Práwách wśzytkich vczone/ y w rządzeniu ludzkim doświadczone *SkarKazSej* 699b.

»wyborny a doświadczony« (1): yżebyłmy fię nietylko tych wietfzych a zacznieyfych nauk/ ktorzych fię łtarfzy vczá/ ále też y naipierwśzych żywiołow/ álbo początkow nauk od wybornych á doświatczonych nauczyciłow vczyli *KwiatKsiąż* K3v.

2. W funkcji rzeczownika (1) :

W połączeniu szeregowym (1): máło iełt vczonych/ ćwiczonych/ łtárych/ y doświadczonych/ ktorzy rękámi łwemi łpráwy R.P. długo piáltowáli *SkarKazSej* 663a.

Synonimy: **A.1.** dobry, doznany, pewny, pilny, polorowany, potwierdzony, poznany, przestrzeżony, przeżrzany, szczery, świadomy, wyćwiczony, zastany; **a.** dobry, osobny, pewny; **3.** isty, naleziony, pewien; **4.** miły, zalecony; **B.1.** doznany, prawdziwy, przykładowy, zacny; **a.** biegły, bywały, mocny, pewny.

Cf **DOŚWIADCZYĆ, NIEDOŚWIADCZONY**